

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Aktualizácia Koncepcie vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/69>

Materiál v pripomienkovom konaní do 22.02.2024

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom životného prostredia SR na základe bodu B.1. uznesenia vlády SR č. 372/2022 zo dňa 1.6.2022

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom Koncepcie bolo zabezpečenie postupného obnovenia poškodených vodných útvarov, zastavenie znečisťovania vôd, poklesu množstva podzemných vôd a zabezpečenie dostatku kvalitnej pitnej vody v regiónoch. Koncepcia okrem iného nadväzuje na dokument Zelenšie Slovensko (Envirostratégia 2030), na Stratégiu adaptačnej politiky SR do roku 2025 a jej akčným plánom pre implementáciu stratégie. Predkladaný návrh aktualizácie Koncepcie, v zmysle uvedeného uznesenia vlády SR č. 372/2022 zo dňa 1. júna 2022, vychádza z odpočtu implementácie Koncepcie uskutočneného v decembri 2023. Plnenie Koncepcie sa monitoruje raz ročne k 31. decembru, podľa interného programu implementácie Koncepcie. Predložené informácie obsahujúce návrhy na zmeny a doplnenia jednotlivých míľnikov, cieľov a opatrení boli vyhodnotené a zapracované do predkladaného návrhu aktualizácie Koncepcie.

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom Koncepcie bolo zabezpečenie postupného obnovenia poškodených vodných útvarov, zastavenie znečisťovania vôd, poklesu množstva podzemných vôd a zabezpečenie dostatku kvalitnej pitnej vody v regiónoch.. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k časti 3, str. 15

Text „Hydroenergetický potenciál vodných tokov je obnoviteľný a bez emisný zdroj energie. Hlavná funkcia vodných elektrární je pružnosť - dokážu rýchlo reagovať na zmeny zaťaženia v elektrizačnej sústave a tým stabilizujú sieť. Zároveň vodné elektrárne pohotovo nahrádzajú výpadky neistých zdrojov z veterných a fotovoltaických elektrární, ktorých výrobu nevieme ovplyvniť/zabezpečiť podľa aktuálnej potreby. Na druhej strane, využívanie hydroenergetického potenciálu môže mať negatívne dopady na ekologický stav vodných útvarov a na vode závislých ekosystémov.“

sa nahrádza textom

„Voda je v Slovenskej republike jediný zdroj elektrickej energie, ktorý nie je závislý na dovoze primárneho zdroja využívaného na výrobu elektrickej energie, je vysoko regulovateľný (na rozdiel od slnečných a veterných elektrární) a jej miesto v energetickej sústave Slovenska je nezastupiteľné. Vodné elektrárne – svojou prevádzkovou pružnosťou s možnosťou rýchlych zmien výkonov – sú schopné pokrývať prudko sa meniace požiadavky na výkon v špičkovej časti denného diagramu zaťaženia a tým sú vhodné aj na pokrývanie havarijných stavov v elektrizačnej sústave.

Vodné elektrárne pri veľkých akumuláčnych nádržiach (napr. Orava, Liptovská Mara, Nosice, Kráľová) a prečerpávacie vodné elektrárne (napr. Čierny Váh, Liptovská Mara, Ružín, Dobšiná) vytvárajú zásobu vody na riešenie nerovnomernosti spotreby elektrickej energie v rámci dňa a sú vhodné ako regulačné alebo záložné zdroje v elektrizačnej sústave.

Hydroenergetický potenciál vodných tokov je obnoviteľný a bez emisný zdroj energie. Hlavná funkcia vodných elektrární je pružnosť - dokážu rýchlo reagovať na zmeny zaťaženia v elektrizačnej sústave a tým stabilizujú sieť. Zároveň vodné elektrárne pohotovo nahrádzajú výpadky neistých zdrojov z veterných a fotovoltických elektrární, ktorých výrobu nevieme ovplyvniť/zabezpečiť podľa aktuálnej potreby.“.

Odôvodnenie:

Je potrebné brať na zreteľ nielen ochranu vodných zdrojov, ale aj využívanie vodných zdrojov na výrobu elektrickej energie. Navrhujeme úpravu materiálu tak, aby zodpovedal dlhodobu turbulentnej situácii na trhu s elektrinou pre udržanie hospodárstva krajiny. Zároveň navrhujeme doplnenie o význam vodných elektrární. Dokument nereflektuje dlhodobu nastavený trend na trhu s elektrinou. Slovenská republika má veľmi limitované zdroje a aj tie sa v dokumente obmedzujú. Taktiež v celom dokumente absentuje zmienka o využívaní / prínose vybudovaných vodných stavieb na ochranu pred povodňami, resp. v období sucha, predovšetkým nádrží Orava a Liptovská Mara. Sú to nádrže s celkovým úžitkovým objemom 700 mil. m³. Práve ich intenzívnejším využívaním na akumuláciu vody v období zvýšených zrážok a následnou dotáciou tokov ich odpúšťaním v období sucha je možné do značnej miery eliminovať nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

2. Zásadná pripomienka k Cieľ 3.3. str. 17

Navrhujeme vypustiť v prvej odrážke tento text:

„pričom súčasťou projektov na predĺženie životnosti hydroenergetických sústav bude aj zmiernenie negatívnych vplyvov na vodné útvary, na vodné a vode závislé ekosystémy (zabezpečenie priechodnosti migračných bariér, dostatočného ekologického prietoku a pod.) a budú zohľadnené očakávané dopady zmeny klímy. V odôvodnených prípadoch preukázaných štúdiou ekologických a sociálno-ekonomických vplyvov realizovať zmiernovacie opatrenia samostatne alebo následne po modernizácii a rekonštrukcii vodných stavieb“.

Odôvodnenie:

SE a.s., ako prevádzkovateľ energetickej časti vodných stavieb nesúhlasia, aby sa náklady na realizáciu kompenzačných opatrení prenášali zo správcu vodných tokov, ktorý má možnosť financovania projektov zo štrukturálnych fondov na SE ako realizátora modernizácií energetickej časti vodných stavieb. Zodpovednosti za realizáciu opatrení na zlepšenie stavu vôd sú stanovené v zoznamoch opatrení, ktoré sú prílohami Vodného plánu Slovenska. (s výnimkou stavieb, kde sú SE, a.s vlastníkom)

3. Pripomienka k Cieľ 3.3. str. 17

Navrhujeme znenie odrážky dva jednoznačne upraviť tak, aby bol najprv vypracovaný Program udržateľného využívania hydroenergetického potenciálu vodných tokov a až následne sa zrušila Koncepcia využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030. Domnievame sa, že by nebolo z hľadiska chronológie a procesov správne, aby sa zrušila Koncepcia a Program ešte neplatil.

4. Zásadná pripomienka k Cieľ 3.3. str. 17

Navrhujeme vypustenie tretej odrážky.

Odôvodnenie:

Navrhujeme prehodnotiť odrážku 3 vzhľadom na dlhodobý trend na energetickom trhu/trhu s elektrinou. Elektrina získaná z vody je strategická pre udržanie hospodárstva krajiny.

5. Zásadná pripomienka k Cieľ 3.3. str. 17

Navrhujeme doplnenie novej odrážky, ktorá znie takto:

- „spracovať akčný plán čerpania prostriedkov z existujúcich fondových mechanizmov na opatrenia uvedené cieľi 3.1 a 3.3.“.

Odôvodnenie:

V súčasnosti existuje možnosť čerpania prostriedkov z fondových mechanizmov len pre správcov vodných tokov. Takáto možnosť je diskriminačná pre ďalších vlastníkov vodných stavieb, ktorým z vodného plánu vyplýva povinnosť realizovať opatrenia na zlepšenie stavu vôd – napr. spriechodňovanie migračných bariér.

6. Zásadná pripomienka k Cieľ 6.2. str. 26

Navrhujeme vypustiť tretiu odrážku.

Odôvodnenie:

Vyvlastniť pozemky v prospech štátu nepomôže v riešení problému. Je potrebné legislatívnou cestou upraviť spôsob hospodárenia v záplavových územiach. Znenie je preto nevyhnutné prepracovať a upraviť v súlade s Ústavou SR a platnou legislatívou. Nesúhlasíme so zámerom vyvlastňovania vodných stavieb, ktoré nie sú vo vlastníctve štátu.

7. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1 bod 1.9. str. 41

Bod 1.9. znie takto:

„1.9. Aktualizácia legislatívy pre klasifikáciu, nakladanie a zhodnocovanie sedimentov a čistiarenských kalov v súlade s politikou obehového hospodárstva (cieľ 5.3) s cieľom zjednodušiť nakladanie, zhodnocovanie a následné využitie sedimentov“.

Odôvodnenie:

Súčasná legislatíva týkajúca sa sedimentov, t.j. limity a podmienky pre odstraňovanie sú nastavené tak, že odťažovanie a zhodnocovanie sedimentov je nerealizovateľné.

8. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1, str. 43

Navrhujeme v Tabuľke doplniť nový bod 2.9., ktorý znie takto:

„2.9. Finančný mechanizmus pre čerpanie prostriedkov z existujúcich fondových mechanizmov na opatrenia uvedené cieľi 3.1 a 3.3.

Termín: 2024

Zodpovedný subjekt: MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: MH SR, MIRRI SR

Predpokladaný zdroj financovania: Plán obnovy, Fondy EU

Operačný program Slovensko

Operačný program kvalita životného prostredia OP-KŽP“.

Odôvodnenie:

Považujeme za potrebné uviesť finančný mechanizmus aj pre ciele 3.1. a 3.3.

9. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1, bod 4.1., str. 44

Navrhujeme upraviť v nadväznosti na bod 5.7. vrátane úpravy termínu na „2025“. Zároveň navrhujeme doplniť nasledovné spolupracujúce subjekty: SE, a.s., STU BA.

Odôvodnenie:

Máme za to, že pripravovaná metodika bude vychádzať z analýz vypracovaných podľa bodu 5.7. a časovo bude na ne nadväzovať.

10. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1 body 4.7. a 4.9. str. 45

Navrhujeme doplniť medzi spolupracujúce subjekty aj SE, a.s. a STU BA.

Odôvodnenie:

Považujeme za nevyhnutné, aby boli súčasťou tvorby aj tieto dotknuté subjekty.

11. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1 Bod 5.3. a Bod 5.5. str. 46

Navrhujeme doplniť medzi spolupracujúce subjekty aj SE, a.s.

Odôvodnenie:

Považujeme za nevyhnutné, aby bol súčasťou identifikácie oblastí aj uvedený dotknutý subjekt.

12. Pripomienka k Tabuľka 1, Bod 5.15., Str. 47

Navrhujeme upraviť v spolupracujúcich subjektoch „SE VET“ na „SE, a.s.“

Odôvodnenie:

Precizovanie textu.

13. Zásadná pripomienka k Tabuľka 1, Bod 9.4 a Bod 9.7., str. 49

V bode 9.4. navrhujeme doplniť medzi spolupracujúce subjekty aj SE, a.s. a STU BA a v bode 9.7. doplniť SE, a.s.

Odôvodnenie:

Považujeme za nevyhnutné, aby boli súčasťou tvorby aj tieto dotknuté subjekty.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/69>